

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24   **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Романовський Денис Сергійович

НАДАННЯ ДОГЛЯДУ НА НЕПРОФЕСІЙНІЙ ОСНОВІ ЗА ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В
УМОВАХ ВІЙНИ 115

Саїд Карім Бассемович

ВИЗНАЧЕННЯ КЛАСИФАЙД-АГРЕГАТОРІВ ТА ЇХ СТРУКТУРА: ПРАВОВІ РАМКИ ТА
ВИКЛИКИ ДЛЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ 119

Стрілець Михайло Ігорович

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ДОГОВОРІВ НА НАДАННЯ ФРІЛАНС-ПОСЛУГ 122

Сухий Євген Олегович

ПРАВОВІ ЗМІНИ У СФЕРАХ ЖИТЛОВИХ ПРАВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 125

Халдай Ілля Віталійович

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТЯГНЕННЯ ЗБИТКІВ ЗА НЕВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ 127

Шайхет Олена Петрівна

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ
ВІЙНИ 131

Шитков Єгор Олексійович

ОБ'ЄКТИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ 134

Якушев Станіслав Ігорович

ФІЛОСОФСЬКО-ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ІНСТИТУТУ КОМПЕНСАЦІЇ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ 137

СЕКЦІЯ 13. ЦИВІЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО У СВІТЛІ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

Голубєва Неллі Юрївна

ВІДПОВІДАЧІ У СПРАВАХ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ МАЙНОВОЇ ШКОДИ 140

Андронов Ігор Володимирович

ПРО КОНКУРЕНЦІЮ ПРАВИЛ ПІДСУДНОСТІ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ 142

Волкова Наталія Василівна

СТАНДАРТ ДОКАЗУВАННЯ «БАЛАНС ЙМОВІРНОСТЕЙ» У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ:
ОКРЕМІ АСПЕКТИ 145

Бут Ілля Олександрович

ТЛУМАЧЕННЯ СУДОМ ЗАКОНУ ЗА ПРИНЦИПОМ CONTRA LEGEM: ДОСЯГНЕННЯ
СПРАВЕДЛИВОСТІ НА ПРОТИВАГУ ЗАКОННОСТІ 148

Дрогозюк Крістіна Борисівна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УЧАСТІ В СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ В РЕЖИМІ
ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ 152

Павлова Юлія Сергіївна

ВПЛИВ СУДОВОЇ РЕФОРМИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ:
НОВІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ. 155

Полуніна Ольга Олександрівна

РОЛЬ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЗАХИСТІ ПРАВ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ. 157

Полюк Юлія Іванівна

ІГНОРУВАННЯ ІМУНІТЕТУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ: СУДОВА ПРАКТИКА ТА
ПРОБЛЕМАТИКА ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. 159

Припуляк Валерій Миколайович

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ: УРОКИ ДЛЯ
УКРАЇНИ 162

Стоянова Тетяна Анатоліївна

ДЕЯКІ АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРЕДМЕТУ ДОКАЗУВАННЯ В СПРАВАХ ПРО ВИДАЧУ
ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ 165

Цал-Цалко Юлія Юліївна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЩОДО СКРІНШОТУ В ПРОЦЕСІ ДОКАЗУВАННЯ. 168

Ключові слова: Класифайд-агрегатори, онлайн-платформи, оголошення, продаж, послуги, правове регулювання, захист прав.

Keywords: Classified aggregators, online platforms, listings, sales, services, legal regulation, rights protection.

Стрілець Михайло Ігорович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права*

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ДОГОВОРІВ НА НАДАННЯ ФРІЛАНС-ПОСЛУГ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій, глобалізація економічних процесів та зміна парадигми зайнятості призвели до появи та поширення нових форм трудових відносин. Однією з таких форм є фріланс – виконання роботи або надання послуг на замовлення без зарахування до штату компанії, часто дистанційно та для різних клієнтів. Ця модель співпраці вимагає адекватного правового регулювання, центральне місце в якому посідають договори на надання фріланс-послуг. Актуальність дослідження поняття та сутності таких договорів зумовлена необхідністю захисту прав та інтересів як фрілансерів, так і замовників, а також потребою адаптації законодавства до сучасних реалій ринку праці.

У сучасному розумінні фрілансер – це самозайнята особа, яка виконує роботу або надає послуги на користь третіх осіб (замовників) на підставі цивільно-правових договорів, не вступаючи у традиційні трудові відносини.

Ключовими ознаками фрілансу є:

самостійність – фрілансер сам організовує свою діяльність, визначає графік роботи, місце виконання завдань тощо;

проектний характер роботи – зазвичай співпраця обмежується виконанням конкретного завдання чи проекту;

множинність замовників – фрілансер може одночасно працювати над проектами для кількох клієнтів;

відсутність соціальних гарантій, типових для трудових відносин – фрілансер сам відповідає за сплату податків, пенсійні внески, не має права на оплачувану відпустку чи лікарняний за рахунок замовника (якщо інше не передбачено договором або спеціальним законодавством);

ризиковий характер діяльності – фрілансер несе підприємницькі ризики, пов'язані з пошуком замовлень, своєчасною оплатою тощо.

Варто зазначити, що в українському законодавстві поняття «фрілансер» прямо не визначене, однак діяльність таких осіб підпадає під регулювання цивільного законодавства як діяльність фізичної особи-підприємця або фізичної особи, що надає послуги/виконує роботи за цивільно-правовими договорами.

Аналізуючи питання правової природи договорів на надання фріланс-послуг зазначимо, що такий договір за своєю суттю є цивільно-правовим договором. Залежно від предмета та характеру відносин, він може мати ознаки різних типів договорів, передбачених ЦК України, а саме:

договору про надання послуг (глава 63 ЦК України) – найбільш поширений тип договору, де предметом є вчинення фрілансером певної дії або здійснення певної діяльності на замовлення клієнта (наприклад, консультаційні, інформаційні, маркетингові, освітні послуги), а результат послуги споживається в процесі її надання;

договору підяду (глава 61 ЦК України) – застосовується, коли результатом роботи фрілансера є матеріалізований об'єкт, створений або перероблений ним (наприклад, написання програмного коду, створення дизайну, написання статті, переклад тексту), ключовим є досягнення конкретного, вимірюваного результату;

договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт (глава 62 ЦК України) – використовується у специфічних випадках, пов'язаних з науковою та інноваційною діяльністю;

авторський договір (Закон України «Про авторське право і суміжні права», глава 36 ЦК України) – укладається, коли предметом є створення об'єкта авторського права (літературного твору, комп'ютерної програми, твору образотворчого мистецтва тощо) та/або передача майнових прав на нього.

Досить розповсюдженою є ситуація, коли договори на надання фріланс-послуг мають змішаний характер, поєднуючи елементи різних типів договорів (наприклад, створення дизайну веб-сайту (підряд) та його подальша технічна підтримка (послуги)).

В контексті цивільно-правової характеристики договору на надання фріланс-послуг важливим є питання його відмежування від трудового договору. Основні відмінності полягають у наступному:

по-перше, трудовий договір регулює процес праці, виконання трудової функції, підпорядкування правилам внутрішнього трудового розпорядку, а цивільно-правовий договір спрямований на отримання певного результату роботи чи послуги;

по-друге, фрілансер не підпорядковується замовнику, сам організовує свою роботу, а працівник підпорядковується роботодавцю;

по-третє, трудове законодавство надає працівникам широкий спектр гарантій (відпустки, лікарняні, мінімальна зарплата тощо), які відсутні у фрілансерів за цивільно-правовими договорами;

по-четверте, фрілансер несе повну майнову відповідальність за невиконання або неналежне виконання зобов'язань, натомість відповідальність працівника за трудовим договором обмежена.

Аналізуючи сутність договору на надання фріланс-послуг важливим є й питання щодо його істотних умов та ключових елементів. Так, з метою уникнення непорозумінь та захисту інтересів сторін, договір на надання фріланс-послуг

повинен містити певні елементи та чітко визначати його умови: *сторони договору* – повні найменування (для юридичних осіб) або ПІБ (для фізичних осіб, ФОП), їх реквізити, статус (замовник, виконавець/фрілансер); *предмет договору* – детальний опис послуг, що надаються, або робіт, що виконуються (чим конкретніше визначено завдання, тим менше ризиків виникнення спорів); *терміни виконання* – чіткі строки початку та завершення робіт/надання послуг, можливі проміжні етапи та дедлайни; *ціна та порядок розрахунків* – вартість послуг/робіт (фіксована, погодинна, за кожен етап тощо), валюта платежу, терміни та спосіб оплати (передплата, оплата по факту, поетапна оплата); *порядок приймання-передачі результатів* – процедура здачі та приймання виконаних робіт/наданих послуг, оформлення відповідних актів; *права та обов'язки сторін* – перелік конкретних прав та обов'язків замовника (надати необхідну інформацію, своєчасно оплатити) та фрілансера (виконати роботу якісно та в строк, дотримуватися конфіденційності); *інтелектуальна власність* – необхідно чітко визначити момент переходу майнових прав на створений об'єкт (повністю чи частково, на який термін, на яку територію) або умови надання ліцензії на його використання; *конфіденційність* – умови щодо нерозголошення комерційної таємниці або іншої конфіденційної інформації, отриманої сторонами під час співпраці; *відповідальність сторін* – санкції за порушення умов договору (штрафи, пеня за прострочення виконання або оплати, відшкодування збитків); *порядок вирішення спорів* – досудове врегулювання, визначення підсудності (суд за місцем знаходження відповідача, замовника або за домовленістю сторін); *форс-мажор* – обставини непереборної сили, що звільняють сторони від відповідальності.

Хоча відносини фрілансу регулюються загальними нормами цивільного законодавства, існують певні прогалини та дискусійні питання. Зокрема, це стосується кваліфікації відносин (ризик визнання їх прихованими трудовими), оподаткування, соціального захисту фрілансерів, а також особливостей укладання договорів через онлайн-платформи.

В Україні спостерігаємо спроби адаптувати законодавство до потреб цифрової економіки, зокрема через запровадження спеціального правового режиму «Дія.Сіті», який пропонує модель гіг-контрактів, що поєднує елементи трудових та цивільно-правових відносин. Однак, комплексне регулювання саме фріланс-діяльності як окремого явища все ще перебуває на стадії формування.

Отже, підводячи підсумок можна зробити висновок про те, що договори на надання фріланс-послуг є гнучким та ефективним інструментом. За своєю правовою природою це цивільно-правові договори (найчастіше – про надання послуг або підяду), що мають низку специфічних рис, які відрізняють їх від традиційних трудових договорів. Ключове значення для мінімізації ризиків та забезпечення передбачуваності відносин має чітке та детальне визначення всіх істотних умов у тексті договору, особливо щодо предмета, термінів, оплати та прав інтелектуальної власності. Подальший розвиток законодавства має бути спрямований на створення більш чітких та сприятливих умов для діяльності

фрілансерів, забезпечуючи при цьому належний захист їхніх прав та інтересів, а також інтересів замовників.

Ключові слова: фріланс, самозайнятість, цивільно-правовий договір, гнучкий графік, соціальні гарантії, інтелектуальна власність, правове регулювання.

Keywords: freelance, self-employment, civil law contract, flexible schedule, social guarantees, intellectual property, legal regulation.

Сухий Євген Олегович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права*

ПРАВОВІ ЗМІНИ У СФЕРАХ ЖИТЛОВИХ ПРАВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан, запроваджений в Україні у зв'язку з широкомасштабною агресією Російської Федерації, значно трансформував механізми реалізації житлових прав громадян. Право на житло, гарантоване ст. 47 Конституції України [1], зазнало суттєвого впливу внаслідок масових переміщень населення, руйнування житлових об'єктів, необхідності оперативного переселення та розміщення внутрішньо переміщених осіб. У цих умовах держава була змушена оперативно регулювати шляхом внесення змін до чинного законодавства, створення нових нормативних механізмів компенсації та забезпечення житлом [3, 4, 6].

Найбільш помітні зміни відбулися у сфері забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, зокрема через оновлення Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [3], прийняття урядових рішень щодо компенсації за зруйноване або пошкоджене майно (розпорядження КМУ № 333-р від 20.04.2022) [4], а також запровадження електронної платформи «єВідновлення» [6].

У контексті цивільного законодавства актуалізувалися питання балансу між правом власності та суспільною потребою у житлі для постраждалих категорій населення. Судова практика, що склалася у 2022–2024 роках, почала орієнтуватися на гнучке тлумачення обставин, що не залежать від волі сторін [8, с. 60].

Окрему проблему становить правовий статус житла, що використовується для тимчасового проживання ВПО: воно часто розташоване у гуртожитках, санаторіях, навчальних закладах, що унеможливорює його перетворення у повноцінне житло [7, с. 106]. Таким чином, держава опинилася перед викликом – забезпечити не лише тимчасове розміщення, а й відновлення права на постійне житло в довгостроковій перспективі.

Законодавча практика також виявила необхідність подальшого вдосконалення процедур підтвердження втрати житла, спрощення доступу до компен-